

KONSERNIOHJE

(luonnos)

Hyväksytty: Kunnanvaltuusto x.x.2024
Kunnanhallitus x.x.2024
Konserni- ja elinvoimajaosto x.x.2024

Voimaantulo: x.x.2024

Sisällysluettelo

1.	Johdanto	4
2.	Määritelmät	4
2.1.	Kuntakonserni	4
2.2.	Kunnan konsernijohto ja sen tehtävät.....	4
2.3.	Omistajapolitiikka	4
2.4.	Omistajaohjaus	5
2.5.	Konserniohjaus.....	5
2.6.	Hyvä hallinto- ja johtamistapa	5
2.7.	Yhteisö, hallitus ja toimitusjohtaja.....	5
2.8.	Tytäryhteisö	5
2.9.	Osakkuusyhteisö	5
2.10.	Kuntayhtymä	5
3.	Konserniohjeen soveltamisala	6
3.1.	Tytäryhteisöt	6
3.2.	Osakkuusyhteisöt	6
3.3.	Kuntayhtymät.....	7
4.	Konserniohjeen käsittely ja hyväksyminen	7
5.	Konserniohjeen sitovuus	7
6.	Kunnan toimielinten ja viranhaltijoiden toimivallanjako	8
7.	Kuntakonsernin talouden ja investointien suunnittelu ja ohjaus	8
8.	Konsernivalvonnan ja raportoinnin sekä riskienhallinnan järjestäminen	8
8.1.	Osavuosisikatsaus.....	9
8.2.	Konsernitilinpäätös	9
8.2.1.	<i>Konserniyhteisön tilikausi</i>	9
8.2.2.	<i>Konsernissa sovellettavat tilipuitteet ja tilinpäätöskanavat</i>	9
8.2.3.	<i>Kirjanpito- ja tilinpäätösperiaatteet</i>	9
8.2.4.	<i>Konsernitilinpäätöksen laadintaan toimitettavat tiedot</i>	10
9.	Kunnan luottamushenkilöiden tietojensaantioikeuden turvaaminen	10
10.	Velvollisuus hankkia kunnan kanta asiaan ennen päätöksentekoa	10

11.	Keskitetyt konsernitoiminnot	12
11.1.	Rahoitus ja riskienhallinta	12
11.2.	Hankinnat	12
11.3.	Henkilöstöpolitiikka	12
11.4.	Tukipalvelut	13
12.	Kunnan tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpano ja nimittäminen	13
13.	Kunnan tytäryhteisöjen hyvä hallinto- ja johtamistapa	13
14.	Tiedottaminen	14
15.	Kuntakonsernin valvonta ja tarkastus	14
15.1.	Tilintarkastus	14
15.2.	Tarkastuslautakunta	15
15.3.	Sisäinen tarkastus.....	15

1. Johdanto

Laihian kunta tytäryhteisöineen muodostaa Laihian kuntakonsernin, jonka kehityksen ohjaamisesta sekä tuottamien palveluiden määrittelystä kunta emo-organisaationa vastaa. Tytäryhteisöjä käytetään täydentämään kunnan omaa palvelutuotantoa, toteuttamaan erityisesti kunnan elinkeinopolitiikkaan, kuntakehittämiseen, liikuntaan ja kulttuuriin liittyviä tavoitteita sekä hoitamaan kuntakonsernin tarvitsemia tukitoimintoja. Kuntakonserniin kuuluu myös markkinoilla toimivia tytäryhteisöjä, joiden omistamiseen kunnalla on taloudellinen ja strateginen intressi. Lisäksi yhteisöjä hyödynnetään kunnan ja ulkopuolisten organisaatioiden yhteistyössä hoitamissa tehtävissä.

Kunnan konserniohjeella luodaan puitteet omistajaohjaukselle kunnan tavoitteiden mukaisesti. Konserniohjeen tavoitteena on yhdenmukaistaa ohjauksen menettelytapoja ja tehostaa kuntakonsernin johtamisen edellytyksiä siten, että kuntakonsernia ja kunnan muuta toimintaa voidaan johtaa kokonaisuutena yhtenäisin periaattein ja kuntakonsernin kokonaisuus huomioon ottaen.

2. Määritelmät

2.1. Kuntakonserni

Kunta tytäryhteisöineen muodostaa Laihian kuntakonsernin.

Tytäryhteisöjä ovat yhteisöt, joissa kunnalla on kirjanpitolain mukainen määräysvalta.

2.2. Kunnan konsernijohto ja sen tehtävät

Kunnan konsernijohtoon muodostavat:

- kunnanhallitus,
- konserni- ja elinvoimajaosto,
- kunnanjohtaja ja
- tekninen johtaja.

Konsernijohtoon tehtävistä ja toimivallan jaosta konsernijohtoon kuuluvien välillä määrätään hallintosäännössä.

Konsernijohto vastaa kuntakonsernissa konserniohjauksesta eli omistajaohjauksen toteuttamisesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä valtuuston päätösten mukaisesti.

Konsernivalvonta on tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointia ja raportointia sekä riskienhallintajärjestelmien toimivuuden seuranta.

2.3. Omistajapolitiikka

Omistajapolitiikassa määritetään, missä kunnan on perusteltua olla omistajana ja sijoittajana. Omistajapolitiikassa asetetaan kriteerit, joilla arvioidaan omistuksen vaikuttavuutta ja kustannustehokkuutta. Omistajapolitiikka linjaa omistajaohjauksen sisältöä ja konkretisoituu konserniyhteisöille kunnan talousarviossa asetettuina tavoittein.

2.4. Omistajaohjaus

Omistajaohjaus tarkoittaa niitä toimenpiteitä, joilla kunta omistajana tai jäsenenä myötävaikuttaa yhteisön hallintoon ja toimintaan. Nämä toimenpiteet voivat liittyä perustamissopimuksiin, investointeihin, yhtiöjärjestyksiin, muihin sopimuksiin, henkilövalintoihin, ohjeiden antamiseen kuntaa eri yhteisöissä edustaville henkilöille sekä muuhun kunnan määräysvallan käyttöön.

2.5. Konserniohjaus

Konserniohjaus tarkoittaa omistajaohjausta sekä tytäryhteisöjen ja muiden konserniohjeeseen soveltamisen piiriin kuuluvien yhteisöjen ja kuntayhtymien valvontaa koskevien ohjeiden antamista.

2.6. Hyvä hallinto- ja johtamistapa

Hyvä hallinto- ja johtamistapa tarkoittaa tytäryhteisön hallinnointi- ja ohjausjärjestelmää, joka määrittelee tytäryhteisön johdon eli hallituksen ja toimitusjohtajan roolin, velvollisuudet ja heidän suhteensa omistajaan sekä varmistaa osaltaan, että kunnan omistuksia hoidetaan tarkoituksenmukaisesti, luotettavasti ja tehokkaasti kuntakonsernin kokonaisuutena turvaten.

2.7. Yhteisö, hallitus ja toimitusjohtaja

Yhteisö tarkoittaa osakeyhtiöitä, asunto-osakeyhtiöitä ja säätiöitä. Hallitus tarkoittaa edellä määritellyn yhteisön hallituksen lisäksi myös muita vastaavia hallinto- tai toimielimiä, joilla on em. hallitukseen verrattavaa toimivaltaa. Toimitusjohtajalla tarkoitetaan osakeyhtiö- ja säätiölaissa määritellyn toimitusjohtajan lisäksi myös muuta vastaavaa tehtävää hoitavaa henkilöä.

2.8. Tytäryhteisö

Tytäryhteisössä, joissa kunnalla yksin tai yhdessä yhden tai useamman tytäryhteisönsä kanssa taikka kunnan tytäryhteisöllä yksin tai yhdessä muiden tytäryhteisöjen kanssa, on yli 50 % yhteisön osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä.

2.9. Osakkuusyhteisö

Osakkuusyhteisössä, jossa kunnalla yksin tai yhdessä yhden tai useamman tytäryhteisönsä kanssa taikka kunnan tytäryhteisöllä yksin tai yhdessä muiden tytäryhteisöjen kanssa, on vähintään 20 % ja enintään 50 % yhteisön osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä taikka huomattava vaikutusvalta liiketoiminnan ja rahoituksen johtamisessa.

2.10. Kuntayhtymä

Konserniohjeessa kuntayhtymä tarkoittaa kuntayhtymää, jossa kunta on jäsenkuntana.

3. Konserniohjeen soveltamisala

Konserniohjetta noudatetaan kuntakonserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä sekä näiden tytäryhteisöjä, jollei niitä koskevasta lainsäädännöstä, yhtiöjärjestyksestä, säännöistä tai osakassopimuksesta muuta johdu. Kuntayhtymissä ja kunnan osakkuusyhteisöissä kunnan edustajien tulee pyrkiä siihen, että kunnan konserniohjeen periaatteita noudatetaan myös näissä yhteisöissä.

Konserniohjeeseen perustuvien yksittäisten ohjeiden ollessa ristiriidassa tytäryhteisöä koskevien säännösten, kuten yhteisö- tai kirjanpitolainsäädännön tai muun pakottavan lainsäädännön kanssa, noudatetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä. Tytäryhteisön johdon on ilmoitettava ristiriidasta välittömästi kirjallisesti kunnan hallintopalveluihin.

Konserniohje ja sen noudattaminen ei muuta tytäryhteisöjen hallituksen ja toimitusjohtajan oikeudellista asemaa tai vastuuta.

Lisäksi konserniohjetta ja sen tytäryhteisöä koskevia määräyksiä noudatetaan kuntakonsernin talouden ja toiminnan kannalta merkittävien osakkuusyhteisöjen ja kuntayhtymien ohjauksessa siinä määrin kuin se on kunnan omistusosuus, määräysvalta taikka äänivalta- tai peruspääomaosuus huomioon ottaen mahdollista ja perusteltua.

Tämä ohje ei koske kunnan tehtäväalueiden ohjausta.

3.1. Tytäryhteisöt

Kuntakonserniin kuuluvat tytäryhteisöt ja säätiöt, joihin kunnalla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:n tarkoittama määräysvalta.

Kunnan kuntakonserniin kuuluvat seuraavat kunnan määräysvallassa olevat tytäryhteisöt:

	Kunnan omistusosuus
Kiinteistö Oy Laihian Vuokratalot	100 %
Laihian Nuuka Lämpö Oy	100 %
Laihian Tilapalvelu Oy	100 %
Laihian VSS-tilat Oy	90 % (7,14 % omistuksesta KOY Laihian Vuokratalojen kautta)
Kiinteistö Oy Laihian Virastokeskus	86,6 % (2,56 % omistuksesta KOY Laihian Vuokratalojen kautta)
Poronkankaan Vesi Oy	57,5 %

3.2. Osakkuusyhteisöt

Kunnan osakkuusyhteisöllä tarkoitetaan kirjanpitolain 1 luvun 7 ja 8 §:ien tarkoittamaa omistusyhteisyri- tystä ja osakkuusyri- tystä.

Kunnan osakkuusyhteisöjä ovat seuraavat osakkuusyhteisöt:

	Kunnan omistusosuus
Kiinteistö Oy Säästökirja	25,1 %
Laihian Painehalli Oy	40 %
Asunto Oy Laihianraitti II	24,6 % (koko omistus KOY Laihian Vuokratalojen kautta)

3.3. Kuntayhtymät

Kunta on jäsenenä kuntayhtymässä:

	Kunnan omistusosuus
Pohjanmaan liitto	3,7 %

4. Konserniohjeen käsittely ja hyväksyminen

Konserniohjeen hyväksyy kunnanvaltuusto.

Konserniohje käsitellään ja hyväksytään kunnan tytäryhteisöjen yhtiökokouksessa ja hallituksessa sekä muiden kunnan määräysvallassa olevien yhteisöjen vastaavissa toimielimissä. Samalla tytäryhteisö sitoutuu konserniohjeen noudattamiseen kokonaisuudessaan.

5. Konserniohjeen sitovuus

Kuntakonsernissa hyväksytyt konserniohjeita noudatetaan konserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä, jollei niitä koskevasta pakottavasta lainsäädännöstä, yhtiöjärjestyksestä, sopimuksista tai säännöistä muuta johdu.

Käyttäessään omistajaohjausta kunta ottaa huomioon kutakin yhteisöä koskevaan lainsäädäntöön sisältyvän yhteisön omistajien yhdenvertaisen kohtelun periaatteet. Omistajaohjausta ei saa käyttää siten, että yhteisön päätös tai toimenpide on omiaan tuottamaan yhteisön toiselle omistajalle tai muulle epäoikeutettua etua yhteisön tai yhteisön toisen omistajan kustannuksella (yhdenvertaisuusperiaate).

Konserniohjeeseen perustuvien yksittäisten ohjeiden ollessa ristiriidassa yhteisöä koskevien säännösten, kuten yhteisö- tai kirjanpitolainsäädännön tai muun pakottavan lainsäädännön kanssa, noudatetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä. Yhteisön johdon on ilmoitettava ristiriidasta välittömästi kirjallisesti hallintopalveluihin.

Konserniohje ei muuta tytäryhteisöjen, osakkuusyhteisöjen tai kuntayhtymän johdon oikeudellista asemaa tai vastuuta.

6. Kunnan toimielinten ja viranhaltijoiden toimivallanjako

Konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus, konserni- ja elinvoimajaosto, kunnanjohtaja sekä tekninen johtaja. Konsernijohto, konsernijohdon tehtävät sekä toimivalta on määritelty kunnan hallintosäännössä.

7. Kuntakonsernin talouden ja investointien suunnittelu ja ohjaus

Valtuusto asettaa talousarviossa tytäryhteisöille toiminnan ja talouden tavoitteita, jotka on johdettu kuntastrategiasta ja siihen liittyvästä omistajapolitiikasta sekä yhteisön liiketoiminnasta. Konsernijohto neuvottelee tytäryhteisöjen kanssa asetettavista tavoitteista ennen niiden lopullista hyväksymistä. Yhteistyön tuloksena asetetuilla tavoitteilla pyritään varmistamaan, että tytäryhteisöjen toiminta on kuntakonsernin kokonaisedun mukaista. Tytäryhteisöjen taloussuunnitelmien tulee perustua valtuuston niille asettamiin tavoitteisiin. Tytäryhteisön hallitus vastaa asianmukaisen taloudenhoidon järjestämisestä. Konsernijohto pyrkii tukemaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

Kunnan talousarviossa ja -suunnitelmassa tulee ottaa huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Tätä varten tytäryhteisöjen hallitusten tulee toimittaa kuntaan sen edellyttämät tiedot tytäryhteisöjen tulos-, rahoitus- ja investointisuunnitelmista sekä yhteisöjen toimintaan liittyvistä olennaisista riskeistä ja epävarmuustekijöistä. Tämän lisäksi tulee toimittaa tietoja mm. tulevista konserni- ja yhtiöjärjestelyistä, merkittävistä muutoksista mainittujen yhteisöjen liiketoiminnassa ja toimialassa sekä merkittävistä sitoumuksista konsernijohdon tarkemmin määrittelemällä tavalla.

Kunnan talousarviossa määriteltyihin tavoitteisiin perustuen jokainen tytäryhteisö ja osakkuusyhteisö laatii vuosittaisen taloussuunnitelman, joka saatetaan kunnanvaltuuston käsiteltäväksi. Tytäryhteisöjen tulee laatia vähintään kolmivuotinen taloussuunnitelma. Taloussuunnitelmasta tulee käydä ilmi valtuuston tytäryhteisölle asettamat toimintatavoitteet. Talousarvio toimitetaan kunnanhallitukselle siinä aikataulussa, kun kunnan taloushallinto edellyttää.

8. Konsernivalvonnan ja raportoinnin sekä riskienhallinnan järjestäminen

Kunnan tytäryhteisön ja kuntayhtymän on annettava kunnanhallitukselle kuntakonsernin taloudellisen aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot. Lisäksi kirjanpitolain 6 luvun 14 §:n mukaan tytäryhteisöllä ja osakkuusyhtymällä on velvollisuus antaa emoyhteisölle konsernitilinpäätöksen laatimista varten tarpeelliset tiedot.

Tytäryhteisöt raportoivat viranomaiselle, joka kunnan hallintosäännön tai konserniohjeen perusteella seuraa tytäryhteisön toimintaa.

Kunnan tytäryhteisöjen keskeiset perustiedot (yhtiöjärjestykset, osakassopimukset, kauppakirjat, keskeiset sopimukset tytäryhteisön ja kunnan välillä) kootaan kunnan hallintopalveluiden ylläpitämiin digitaaliin sopimuskansioihin.

Liikesalaisuuden piiriin kuuluvat, ja muut salassa pidettävät asiat, käsitellään kunnassa salassa pidettävänä.

Hallituksen ja toimitusjohtajan on yhtiökokouksessa osakkeenomistajan pyynnöstä annettava tarkempia tietoja seikoista, jotka voivat vaikuttaa kokouksessa käsiteltävän asian arviointiin.

8.1. Osavuosikatsaus

Konsernijohto seuraa säännöllisesti tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuutta. Konsernin osavuosikatsauksen laatimiseksi tytäryhteisöt raportoivat kunnanhallitukselle vähintään kaksi kertaa vuodessa toiminnastaan. Raportointi tapahtuu kunnan määrääminä aikoina. Tytäryhteisön tulee antaa seurantaan varten kunnalle raportti sille asetettujen tavoitteiden toteutumisesta, toiminnan ja talouden kehittymisestä sekä arvio niihin liittyvistä riskeistä. Tytäryhteisöllä tulee olla tätä varten riittävät talouden ja toiminnan seuranta- ja mittausjärjestelmät sekä yhteisön hallituksen hyväksymät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeet. Todennäköisesti realisoituvasta riskistä on raportoiva viipymättä konsernijohtolle. Samassa yhteydessä tytäryhteisöt toimittavat tulos- ja rahoituslaskelma-arviot koko tilikaudelta. Lisäksi puolivuotis- tai kolmannesvuosijaksoilta pyydetään toimintakatsaukset, joissa tytäryhteisöt arvioivat tavoitteiden toteutumista koko kuluvalle suunnittelukaudella ja mahdollisia poikkeamia tavoitteista sekä tarvetta korjaaviin toimenpiteisiin.

8.2. Konsernitilinpäätös

Konsernitilinpäätöksen tarkoituksena on selvittää ne varat, velat, vastuut ja velvoitteet, jotka kunnalla on omistajuuteen tai sopimuksiin perustuen

Tytäryhteisöjen tulee toimittaa kunnalle tiedot konsernitilinpäätöksen laatimista varten. Konsernijohto tai talousjohto antaa tarkemmat ohjeet konsernitilinpäätöksen laatimiseksi tarvittavista tiedoista, laadinta-aikataulusta, tiedonannon määrärajoista ja mahdollisista tiedonantopohjista tilinpäätös- ja toimintakertomustietojen ilmoittamisessa.

8.2.1. Konserniyhteisön tilikausi

Kuntakonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen tilikauden tulee olla kalenterivuosi, ellei tästä poikkeamiseen ole erityistä syytä. Mikäli tytäryhteisö noudattaa kalenterivuodesta poikkeavaa tilikautta, on kunnan haettava kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaoston poikkeuslupa tytäryhteisön yhdistelystä kalenterivuodesta poiketen konsernitilinpäätökseen. Kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä tulee noudattaa soveltuvaa yhteisöoikeudellista lainsäädäntöä, kirjanpitolain mukaisia kirjanpito- ja tilinpäätössäännöksiä, kuntalain mukaisia konsernisäännöksiä sekä hyvää kirjanpitoa.

8.2.2. Konsernissa sovellettavat tilipuitteet ja tilinpäätöskanavat

Konserniyhteisöjen tilipuitteet tulisivat olla tietosisällöltään yhteneväiset siten, että yhtiöiden tilinpäätöksistä voidaan laatia konsernitilinpäätös.

Kunta ja kuntayhtymät noudattavat kirjanpitolautakunnan kuntajaoston hyvinvointialue- ja kuntajaoston vahvistamia tilinpäätöskaavoja. Muut konserniyhteisöt noudattavat kirjanpitoasetuksen mukaisia kaavoja toiminnan luonteen mukaan.

8.2.3. Kirjanpito- ja tilinpäätösperiaatteet

Kaikissa kuntakonserniin kuuluvissa yhteisöissä noudatetaan soveltuvaa yhteisöoikeudellista lainsäädäntöä, kirjanpitolain mukaisia kirjanpito- ja tilinpäätössäännöksiä, kuntalain mukaisia konsernisäännöksiä sekä hyvää kirjanpitoa.

Kunnan ja kuntayhtymän osalta kirjanpitolakia noudatetaan soveltuvin osin kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaoston yleisohjeisiin ja lausuntoihin perustuen. Muissa konserniyhteisöissä noudatetaan kirjanpitolautakunnan ohjeistusta.

8.2.4. Konsernitilinpäätöksen laadintaan toimitettavat tiedot

Tytäryhteisöt, osakkuusyhteisöt, kuntayhtymät ja muut yhteisöt, joissa kunnalla on merkittävä omistusosuus toimittavat konsernitilinpäätöksen laatimista varten seuraavat asiakirjat:

- tilinpäätösasiakirjat, toimintakertomus sekä tilintarkastuskertomus
- tulos- ja rahoituslaskelman toteutumavertailut
- kokonaistalouden tunnuslukuvertailut kannattavuudesta, maksuvalmiudesta ja vakavaraisuudesta
- tuotannon määrää, laatua ja muita toiminnallisia tavoitteita koskeva toteutumavertailu.

Mainitut toteutumavertailut pyydetään erikseen siltä osin, kun ne eivät sisälly toimintakertomukseen. Asiakirjat toimitetaan kunnanhallitukselle siinä aikataulussa mitä konsernitilinpäätöksen laatimisen aikataulu edellyttää.

Tytäryhteisöjen on järjestettävä kirjanpitosensa niin, että konsernin sisäiset liiketapahtumat (sekä tuloslaskelmassa ja taseessa) ovat sieltä helposti johdettavissa ja raportoitavissa kunnan konsernitilinpäätökseen.

9. Kunnan luottamushenkilöiden tietojensaantioikeuden turvaaminen

Kunnan luottamushenkilöllä on oikeus saada kunnan viranomaisilta sen hallussa olevia tytäryhteisöjen toimintaa koskevia tietoja, joita luottamushenkilö pitää toimessaan tarpeellisina ja jotka viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaan eivät ole vielä julkisia ja jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Tietopyyntö esitetään kirjallisesti hallintopalveluihin.

Luottamushenkilö ei saa luovuttaa tietojensaantioikeuden nojalla saamiaan tietoja eteenpäin, koska tiedot on tarkoitettu vain hänelle henkilökohtaisesti luottamustehtävän hoitamista varten. Asiakirjoihin tulee merkitä, mikäli ne ovat salassa pidettäviä.

10. Velvollisuus hankkia kunnan kanta asiaan ennen päätöksentekoa

Kuntakonserniin kuuluvan yhteisön on ennen omaa päätöksentekoaan selvitettävä kunnan, tavallisesti konsernijohdon, ennakkokäsitys asiaan silloin, kun päätettävä asia merkittävästi vaikuttaa yhteisön tai kunnan toimintaan tai taloudelliseen vastuuseen.

Kunnan ennakkokäsityksen hankkiminen on konsernijohdon keino ohjata ja valvoa konserniin kuuluvan tytäryhteisön toimintaan ja taloutta. Periaatteessa jokainen tytäryhteisön hallituksen jäsen toimii hallituksessa yksilövastuullisesti ja häntä ohjaa siinä tehtävässä vain yhtiön etu. Käytännössä tytäryhteisön hallitus edustaa kuitenkin samalla konsernin johtoa ja omistajaa yhteisön hallinnassa ja hallituksen toiminta on siten osa omistajaohjausta.

Ennakkokäsityksen hankkimisessa ei ole kyse yhteisön sisäisen päätöksenteon tai yhteisöä koskevan lain mukaisen toimitusjohtajan tai hallituksen vastuun siirtämisestä konsernijohtolle tai oikeudellisen yhteisvastuun synnyttämistä yhteisön toimielimen päätöksestä ennakkokäsityksen antaneen kanssa. Lopullinen päätösvalta ja vastuu on ennakkokäsitystä edellyttävästä asiasta aina yhteisön omalla päätöksentekovelvollisuudella, vaikka kunnan ennakkokäsitys päätettävään asiaan on hankittu ennen yhteisön päätöstä.

Mikäli yhteisön toimitusjohtaja tai hallitus tekee tämän ohjeen mukaan ennakkokäsitystä edellyttävässä asiassa päätöksen vastoin kunnan/konsernijohton näkemystä, kunnalla/konsernijohtolla on mahdollisuus erikseen harkita siihen liittyvät mahdolliset jatkotoimenpiteet.

Yhteisön hallituksen/hallituksen puheenjohtajan/toimitusjohtajan on hankittava jo asian valmisteluvaiheessa kirjallinen kunnan/konsernijohton kanta seuraaviin toimenpiteisiin:

- tytäryhteisön perustaminen
- yhteisön toiminta-ajatuksen, toiminnan tai juridisen rakenteen muuttaminen
- asioihin, jotka olennaisilta osin poikkeavat kuntastrategiassa ja talousarviossa tytäryhteisöille asetetuista tavoitteista
- yhteisön toiminnan muuttaminen siten, että yhteisö voi menettää hankintalainsäädäntöön tai oikeuskäytäntöön perustuvan sidosyksikköasemansa suhteessa kuntaan
- hallituksen yhtiökokoukselle tekemästä voitonjakoehdotuksesta
- yhtiöjärjestyksen ja sääntöjen muuttaminen
- toimitusjohtajan valinta ja palkkausjärjestelmä ja sen muutokset
- yhtiön henkilöstön kannustinjärjestelmä ja sen muutokset
- pääomarakenteen muuttaminen
- toimintaan nähden merkittävät investoinnit
- varsinaiseen toimintaan kuulumattomat tai siihen vain epäsuorasti liittyvät investoinnit ja niiden rahoitus
- kiinteistö- ja yrityskaupat
- osakkeiden merkintä, mikäli osakkeiden ostamista ja omistamista ei erityisesti annettu yhtiön tehtäväksi
- toimintaan nähden tärkeän omaisuuden tai oikeuksien (ml. immateriaalioikeudet) hankkiminen, myyminen, vuokraaminen, luovuttaminen tai panttaaminen
- merkittävä lainanotto ja -anto sekä vakuuksien, takausten taikka muiden yhtiöitä sitovien merkittävien rahavelvoitteiden antaminen tai niiden ehtojen muuttaminen
- johdannaisinstrumenttien käyttö
- muuhun kuin yhteisön tavanomaiseen toimintaan kuuluvat tai epätavallisin ehdoin tehtävät sopimukset yhtiön ja sen osakkeenomistajan taikka hallituksen jäsenen välillä, kyseisten sopimusten muuttaminen sekä sopimukseen perustuvista oikeuksista luopuminen
- periaatteelliset tai taloudellisesti merkittävät sopimukset ja toiminnan laajakantoiset muutokset, merkittävät henkilöpoliittiset ratkaisut
- yhteisössä noudatettavan työehtosopimuksen valinta tai vaihtaminen
- eläkeyhtiön valinta ja vaihtaminen
- yhteisön omaisuuden luovuttaminen konkurssiin tai selvitystilaan taikka saneerausmenettelyyn hakeutuminen.

11. Keskitetyt konsernitoiminnot

Keskitetysti järjestettyjä toimintoja kuntakonsernissa voivat olla muun muassa rahoitus- ja sijoitustoiminta, maksuliikenteen hoito, hankinnat ja riskienhallinta, vakuuttaminen, henkilöstöpolitiikka ja tietohallinto sekä tiedottaminen ja markkinointi.

Hankintalain soveltamisalan ulkopuolelle jäävissä suunnittelu- ja muissa palveluhankinnoissa yhtiöiden tulee ensisijaisesti käyttää kunnan tai muiden kunnan yhtiöiden järjestämiä palveluja, mikäli ne ovat kilpailukykyisiä.

11.1. Rahoitus ja riskienhallinta

Konsernin rahoitushuollossa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan kunnan luottokelpoisuutta ja konsernin volyymietuja, jolloin laina- ja vakuutusneuvottelut ja kilpailuttaminen hoidetaan yhteisesti kunnan hallintopalvelujen ja konserniyhteisön johdon kanssa.

Konserniin kuuluvien tytäryhteisöjen sijoitustoiminnan strategioista tulee neuvotella kunnan konsernijohtoon kanssa.

Konserniyhteisön tulee ilmoittaa välittömästi konsernijohtolle tilapäisestä tai pysyvästä maksuvalmiusuhasta.

Kuntakonsernin riskienhallintapolitiikka tulee perustua riittävään riskien kartoitukseen. Kunkin yhteisön suorittaman kartoituksen perusteella määritellään ne periaatteet, joiden mukaan vahinkoriskejä siirretään katettavaksi vakuutuksella. Kunta antaa erikseen ohjeet yhtenäisen riskienhallinnan toteuttamisesta.

11.2. Hankinnat

Hankintalainsäädäntö edellyttää, että kuntien ja kuntayhtymien on kilpailutettava hankintansa. Myös julkishallintoon kuuluvan muun oikeushenkilön kuten kunnan omistaman yhtiön, tulee kilpailuttaa hankintansa. Lähtökohtaisesti myös kahden hankintayksikön väliset hankinnat tulee kilpailuttaa. Konsernin sisäisiä hankintoja suunniteltaessa hankintasäännösten asettamat reunaehdot tulee ottaa huomioon.

11.3. Henkilöstöpolitiikka

Konsernin tytäryhteisöt noudattavat toiminnassaan kunnan henkilöstöpolitiikan periaatteita, etenkin hankinnanvaraisten työsuhteen etujen myöntämisessä yhteisöjen tulee noudattaa kunnan käytäntöjä.

Henkilöstön rekrytoinnissa tulee yhteisöjen ottaa huomioon konsernin sisäiset henkilöstön siirtotarpeet. Tytäryhteisöt liittyvät jäseniksi kuntatyönantajan perustamaan työnantajayhteisöön, ellei toiminnan laatu ja tytäryhtiön etu muuta edellytä.

Tytäryhteisöt järjestävät eläkevakuutuksensa Kuntien eläkevakuutuksessa, silloin kun se on kunnan edun mukaista eikä tytäryhtiön etu muuta edellytä.

Johtamisen tulee tukea henkilöstön osallistumista päätöksentekoon. Esihenkilön ja työntekijän välisiä kehityskeskusteluja tulee käydä säännöllisesti. Kehityskeskustelujen tavoitteena on edistää organisaation ja yksilön toiminnan, tavoitteiden ja kehittymisen yhteensovittamista.

Konserni järjestää yhteisesti paikallisia johtamiseen ja esihenkilötyöhön, asiakaspalveluun, työsuojeluun, työyksiköiden kehittämiseen, tietotekniikkaan ja taloushallintoon liittyvää koulutusta. Kustannuksista vastataan ja koulutusta suunnitellaan sekä arvioidaan yhdessä.

11.4. Tukipalvelut

Kunnan ja tytäryhteisöjen tukipalvelut järjestetään yhteistyössä silloin, kun yhteistyö parantaa tehokkuutta ja tuloksellisuutta ja on toiminnan kokonaisuuden kannalta edullista.

Tietojärjestelmien suunnittelussa ja käytössä tavoitteena on, että konserniyhteisöt käyttävät samoja järjestelmiä ja ohjelmia, ja että tytäryhteisöjen tietojärjestelmät suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä Laihian kunnan kanssa.

12. Kunnan tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpano ja nimittäminen

Kunnanhallitus päättää hallitusjäsen ehdokkaiden nimeämisestä tytäryhteisöjen hallituksiin. Hallitusjäsen ehdokkaiksi tulee nimetä ja valita tasa-arvolain mukaisesti tasapuolisesti naisia ja miehiä. Edustajien valinnassa huomioidaan lisäksi kuntalainsäädännön mukainen poliittinen edustavuus ja edustajien yhteiskunnallinen kokemus. Tytäryhteisöjen hallitukseen nimetään kuntakonsernin ulkopuolisia henkilöitä, mikäli se on kuntakonsernin kokonaisedun näkökulmasta perusteltua.

Tytäryhteisöjen hallituksella tulee kollektiivina olla toimialan tuntemuksen lisäksi riittävä liiketoiminnan ja talouden osaaminen sekä kyky ohjata toimitusjohtajaa yhteisölle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Yhteisöjen hallituksen palkkioista päätetään vuosittain yhteisön kokouksessa. Tytäryhteisöjen kokousedustajan tehtävänä on huolehtia, että tytäryhteisöjen toimielinten palkkionmaksussa noudatetaan Laihian kunnanvaltuuston hyväksymää kunnan luottamushenkilöiden palkkiosääntöä.

13. Kunnan tytäryhteisöjen hyvä hallinto- ja johtamistapa

Konserniyhteisöjen tulee hyväksyä yhtiössä noudatettavat hyvän hallinnon ja johtamistavan periaatteet siten, että ne varmistavat, että tytäryhteisöissä toteutuvat terveet liikeperiaatteet, riittävä avoimuus, taloustietojen oikeellisuus, asianmukainen sisäinen valvonta ja riskienhallinta ja että kuntien omistuksia hoidetaan tarkoituksenmukaisesti, luotettavasti ja tehokkaasti kuntakonsernin kokonaisuuden turvaten.

Hyvää hallinto- ja johtamistapaa koskevan Johtamisen käsikirja -ohjeen hyväksyy kunnanhallitus ja tytäryhteisöjen hallitukset.

Tytäryhteisöjen hallitusten tulee tutustua kunnassa ja tytäryhteisön hallituksessa hyväksytyyn ohjeeseen ja noudattaa sitä hallitustyöskentelyssään. Tytäryhteisön hallituksen puheenjohtajan tulee huolehtia hallituksessa hyväksytyyn ohjeeseen antamisesta uudelle toimitusjohtajalle ja uusille hallituksen jäsenille heidän tultua valituksi tehtävään.

Hyvää hallinto- ja johtamistapaa koskeva Johtamisen käsikirja ohjaa myös yleisohjeena kuntaa yhtiökouksessa edustavia ja muita kunnan puolesta omistajaohjausta käyttäviä.

14. Tiedottaminen

Kuntalain 29 §:n mukaisesti kunnan on tiedotettava kunnan toiminnasta asukkaille, palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille. Kunnan toiminta käsittää kunnan ja kuntakonsernin kunnan osallistumisen yhteistoimintaan tai muun omistukseen, sopimukseen ja rahoittamiseen perustuvan toiminnan.

Yhteisön tai säätiön on annettava tiedotusta varten kunnan hallintopalveluihin tiedotuksesta vastaavan viranhaltijan ohjeiden mukaiset tiedot. Ennen tietojen antamista yhteisön tai säätiön on arvioitava, voidaanko tiedot antaa aiheuttamatta yhteisölle haittaa.

Yhteisön tai säätiön on myös oma-aloitteisesti tiedotettava toiminnastaan ja taloudestaan. Yhteisön tai säätiön on informoitava kuntaa ennen merkittävän asian julkiseksi tuloa. Yhteisön tiedottamisen on tuettava konsernin asettamia tavoita.

Yhteisöjä koskevasta tiedotuksen tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä vastaa yhteisön puolesta hallitus ja toimitusjohtaja sekä kunnan puolella kunnanhallitus ja kunnanjohtaja. Tiedottamisessa ja tietojen antamisessa yhteisöjä koskevissa asioissa tulee huomioida kunnan yleiset tiedotusperiaatteet sekä julkisuus- ja salassapitosäännökset.

Konserniin kuuluvien yhteisöjen on annettava toiminnastaan kuntalaisille sellaiset riittävät tiedot, mitkä voidaan antaa huomioiden yhteisön asema ja toimintojen turvaaminen. Tiedottamisessa ja tietojen antamisessa yhteisöjä koskevissa asioissa tulee huomioida kunnan yleiset tiedotusperiaatteet sekä julkisuus- ja salassapitosäännökset.

15. Kuntakonsernin valvonta ja tarkastus

Konsernivalvonnan ja tarkastuksen kohdealueet ovat erityisesti konserniyhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointi ja raportointi. Konsernivalvonnassa seurataan myös valtuuston tytäryhteisöjen toiminnalle asettamien tavoitteiden toteutumista sekä konserniohjeeseen noudattamista erityisesti keskitetyissä konsernitoiminnoissa ja konsernin sisäisten palvelujen käytössä.

15.1. Tilintarkastus

Kunnan tytäryhteisön tilintarkastajaksi valitaan kunnan tilintarkastusyhteisö, ellei tästä poikkeamiseen ole tytäryhteisöjen suureen lukumäärään tai muuhun tarkastuksen järjestämiseen perustuvaa syytä. Kaikkiin kunnan tytäryhteisöihin tulee valita tilintarkastaja, vaikka yhteisöä koskevat säännökset sallisivat myös toiminnantarkastajan valitsemisen. Asia tulee huomioida yhtiöjärjestyksessä.

15.2. Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunta laatii suunnitelman konserniyhteisöjen tilintarkastuksen järjestämisestä tilintarkastajaehdokkaiden nimeämistä varten. Kunnanhallitus nimeää tilintarkastajaehdokkaat yhtiökokouksissa ja säätiöiden vuosikokouksissa tehtävää päätöstä varten.

Tarkastuslautakunnalla on oikeus pyytää ja saada tytäryhteisöiltä tietoja valtuuston asettaminen tavoitteiden toteutumisen ja kuntakonsernin tuloksellisuuden arviointia varten. Tarkastuslautakunta voi kutsua tytäryhteisön toimielimen jäsenen tai palveluksessa olevan henkilön kuultavaksi lautakunnan kokoukseen. Tarkastuslautakunnan jäsen ei saa paljastaa haltuunsa saamaa salassa pidettävää tietoa sivulliselle.

Tarkastuslautakunta

- huolehtii kuntakonsernin hallinnon ja talouden tarkastamisen järjestämisestä
- pyytää tilintarkastuspalvelujen kilpailuttamiseen liittyvät tarjoukset, suorittaa tarjousvertailun ja nimeää tilintarkastusehdokkaat
- antaa aloitteita ja esityksiä lautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen valvonnan yhteensovittamisesta mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla
- tarkastaa ja valvoo konserniyhteisön valvontaan ja sisäiseen tarkastukseen nimettyjen vastuuhenkilöiden toimintaa

15.3. Sisäinen tarkastus

Kuntakonsernin sisäinen tarkastus vastaa luonteeltaan kunnan sisäistä valvontaa. Konserni sisäisestä valvonnasta vastaa konsernijohto. Konsernijohto voi käyttää apuna toimialajohtoa.

Sisäisellä tarkastuksella on oikeus pyytää ja saada tytäryhteisöiltä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointi- ja kehittämistoiminnan sekä muun tarkastustoiminnan edellyttämät tiedot. Sisäisellä tarkastuksella on oikeus tarkastaa tytäryhteisön toimintaa ja taloutta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämiseen liittyviä prosesseja. Sisäisen tarkastuksen henkilöstö ei saa paljastaa sivulliselle haltuunsa mahdollisesti saamaansa salassa pidettävää tietoa.